

DE RECHTSSTAAT

FOLKERT JENSMa

Motorbendes en de illusies in de opsporing

Waarom stuurde minister Van der Steur op Eerste Pinksterdag niet met een breed gebaar een bataljon agenten naar het kennelijk door motorbendes geteisterde Limburg? Aan het onversneden 'law and order' profiel van de VVD-minister kon het niet liggen. Als Kamerlid had hij het wel geweten: alleen al bij het woord motorbendes begint men daar om het hardst te loeien, van verontwaardiging uiteraard.

De burgemeesters kregen nu een zuinige toezegging dat er 'voldoende middelen' voor Limburg zouden zijn. Of komen. Of iets daar tussenin. Maar extra agenten die *blijven*, nee, dat kon Van der Steur niet beloven. Burgemeester Hoes zei op „meer te hebben gehoopt”. Ja, vast. Iedere VVD'er in het binnenlands bestuur weet hoe de vork in de steel zit. Justitie is een rammelkast met structureel tien jaar achterstallig onderhoud. De politie moet bezuinigen, reorganiseren en een nieuwe CAO zien af te sluiten. Het is altijd leuk om te zien hoe de barre werkelijkheid een heldere politicus kan veranderen in een pokeraar met lege handen. Van der Steur loopt nu op tegen de erfenis van Opstelten. Die hield permanent een retorisch rookgordijn in stand waarin de klok een en al 'aanpakken' sloeg, 'zwaarder straffen' en 'meer blauw op straat'. Zo verborg hij dat Justitie financieel en organisatorisch in de problemen zit. Deels door de bezuinigingen, deels door wat het 'handhavingstekort' wordt genoemd. En natuurlijk de 'ongewenste uitstroom', het mooiste eufemisme van allemaal.

Waarom mochten de mannen van de motorclubs hun broek niet aan? Moëst dat op tv?

Een jaar of drie geleden toonde de Algemene Rekenkamer met het rapport Prestaties in de strafrechtketen aan dat Justitie aan alle kanten lek is. 14 procent van alle boetes werd niet geïnd, 16 procent van de vrijheidsstraffen niet uitgevoerd. Oplossingspercentages om te huilen. Het bereik van het strafrecht is te klein en overigens niet opgewassen tegen *cybercrime*, transitcriminaliteit, drugs, etc. Politie, parket, rechtbank - ieder had alleen zijn eigen werkproces geautomatiseerd, met de rug naar de volgende schakel in de 'strafrechtketen'. Het vervolg is bekend - Opstelten nationaliseerde 26 politiekorpsen in 10 regio's. De 19 rechtbanken werden samengevoegd tot 11. Twee gerechtshoven moesten samen. Voor het hele strafrechtbedrijf werden ambitieuze programma's opgezet. Opstelten wist met zijn magische burgervaderact de schijn op te houden dat alles *pico bello* was. Intussen sloeg op de werkvloer alle energie naar binnen - zoals dat gaat bij reorganisaties. Ieder telt zijn knopen en niemand vertrouwt de baas nog. De politiebonden dwongen riantere regelingen af. Een betaald verlof van *anderhalf jaar* bijvoorbeeld. Oudere agenten mogen hun aanstelling terugbrengen tot 24 uur. In de meest vergrijsde korpsen, vooral buiten de Randstad, werd het dus héél moeilijk om de dienstroosters vol te krijgen. Geen enkele minister had Limburg meer agenten kunnen beloven. De huidige sterkte is al een probleem.

Woensdag sloeg het gezag in Limburg terug. Met vierhonderd man werden er doorzoekingen gedaan en twintig arrestaties verricht. Het beeld van hulpeloosheid tegen motorbendes werd krachtig rechtgezet. De media werden kundig gebruikt om het 'plaatje' te corrigeren. Daarbij gebeurde volgens mij iets unieks. De verdachten moesten geblinddoekt, op blote voeten, in onderbroek of met ontbloot torso voor het oog van de tv-camera een wandeling maken naar de arrestantenwagen. De journalistieke uitleg op tv luidde dat deze mannen 'uit hun bed' waren gehaald. Vast. Maar waarom mochten zij hun broek niet aantrekken? Vergelijk dat met de Fifa-officials die deze week in Genève eveneens uit hun (hotel)bed werden gevist. Hun aftocht verliep discreet, via een zij-uitgang, waarbij zelfs met lakens tv-opnamen onmogelijk werden gemaakt. Wat zagen we hier? Een Amerikaanse '*perp-walk*', nog bekend van Dominique Strauss Kahn die ongeschoren in de politieauto werd gezet? Dus een opzettelijke vernedering door het korps Limburg van verdachten met wie de politie zelf in een vete is verzeild? Hier lijkt mij een oorlog in beelden gaande. De politie zet je in je onderbroek te kijk. Waarom? Mag dat? En de journalistiek is er dienstbaar aan.

De auteur is juridisch redacteur en commentator. T: @folkertjensma